

Kirkeårsteppet

Innledning

Kort om illustrasjonene på skattkista

Skattkista er dekorert med tre bilder av ulike motiver. På lokket ser man et bilde av kirkeårssirkelen med de liturgiske fargene. I hver ende et bilde: Noahs ark, som skal symbolisere skapelsen, og Jul (Jesus). Disse temaene er med i trosopplærings-opplegget for barn fra 0 til 4 år. Ved å kombinere Kirkeårsteppet og Skattkista vil barna gjenkjenne og lettere forstå.

Kirkeårssirkelen (kirkeårshjulet)

Kirkeårssirkelen, slik den er illustrert på lokket av Skattkista, er ”klippet ut” av et kvadratisk teppe med svart bakgrunn, og med sirkelen i midten. Det måler 1,5 x 1,5 m og eies av Førde Kyrkjetun. Det er blitt brukt i undervisning, ble laget til kirkas barneår i 2003, og henger pr. i dag inne i kirka.

Noahs Ark

”Noahs Ark”, slik det er fremstilt her, er en del av et litt større tekstilbilde som henger på Alværa Misjonscenter i Lavik (Sogn og Fjordane). Teknikken er applikasjon med maskin. Det er komponert og satt sammen ved tilfeldighetsmetoden, dvs. at bildet ble til underveis i prosessen. Det finnes ikke mønster til dette bildet. Jeg fant dyrefigurer som jeg likte i ulike hefter og bøker. Disse ble tegnet av og satt sammen, og det er laget med tanke på barn. Bildet er med på Skattkista for å lede oppmerksomheten på skapelsesberetningen.

Jesu fødsel

”Jesu fødsel og jul” er en liten del av et stort veggteppe, et alterteppe, som også henger på Alværa Misjonscenter i Lavik. Det var bevisst fra min side at illustrasjonene skulle være svært enkle i formen. Dette bildet er det heller ikke mønster på. Teknikken er også her applikasjon med maskin. Bildet er med på Skattkista for å lede barnas oppmerksomhet til julebudskapet og historien om Jesus.

Om innholdet i ”Praktisk del”

I de fem følgende kapitlene presenterer jeg en detaljert arbeidsbeskrivelse på et kirkeårsteppe (mål: 1 x 1m), som man kan klare å lage med litt syerfaring. Hva med å engasjere en lokal quiltegruppe eller en enkeltperson i menigheten/lokalmiljøet?

Bruk deres egen kreativitet og utform teppet slik at det blir slik *dere* vil ha det.

Det er også med en arbeidsbeskrivelse til en kirkeårsterning (s. 46) og et transport-trekk til kirkeårsteppet (s. 47).

Jeg vil ønske dere lykke til med arbeidet og med bruken av teppet!

Vennlig hilsen,
Eli Johanne Hegrestad

Hvorfor lage et *Kirkeårsteppe* i stoff?

Målsetting

Et kirkeårsteppe, som barn – og voksne – kan oppleve som en interessant og lærerik måte å få presentert kirkeåret på.

Bruksområde

Bruksområdene for et kirkeårsteppe er mange. Det kan blant annet brukes til undervisning i barnehager, i småskolen og på foreldresamlinger. På denne måten kan det kristne budskapet og kunnskapen om de liturgiske fargene i kirka bli mer levende og spennende for barna enn ved å bruke for eksempel plansjer. Det gis rom for undring og for å stille spørsmål.

Visuell læring gir en annen slags læringsopplevelse. Man husker ofte lettere det man både har sett og hørt, enn det som bare blir fortalt. Når barna i tillegg får kjenne på ulike stoffer, kan de lettere klare å koble sammen farger og liturgisk innhold.

Den som underviser kan, gjennom kommunikasjon med barna om fargene i kirkeåret, få innspill til små andakter. Når teppet ikke er i bruk, kan det gjerne henges på en vegg til pynt, for eksempel et sted der mange mennesker kan se det.

Hvorfor velge stoff som materiale?

Et kirkeårsteppe av stoff er lett å frakte med seg. Det kan brettes, men *bør helst rulles sammen*. Det kan legges på golvet eller utover et stort bord.

Det kan være en opplevelse for barn både å se og fysisk kjenne på ulike stoffer og teksturer, noe som videre kan være utgangspunkt for undring og spørsmål. Dersom teppet er dekorert med applikasjoner og eventuelt knapper og lignende, vil dette være et bra utgangspunkt for kommunikasjon. Barna vil raskt komme med spørsmål.

Blinde og svaksynte vil også kunne ha læringsutbytte av dette, i tillegg til en god opplevelse.

Kirkeåret

Kirkeåret blir delt inn i to store bolker, og starter og slutter med første søndag i advent.

Den første bolken kalles ”**Festtida**”. Den starter med advent og avsluttes med pinse, og rommer de store høytidene (jul, påske, pinse, Kristi himmelfartsdag, samt faste-tida).

Den andre bolken av kirkeåret kalles ”**Arbeidstida**”.

Den starter når pinsen er slutt og varer fram til advent. Arbeidstida kalles også ”veksttida” eller ”treenighetstida” og handler mye om det å leve som kristne i hverdagen.

Bruk av farger

Kirkeårsteppet lages i utgangspunktet for barn og er planlagt ut fra det. Barn er vanligvis glad i farger, og jeg tenker at kirkeårsteppet skal formidle glede, varme, håp og liv. Målet er at det skal stimulere til læring og gode opplevelser.

Fargene i kirkeåret

De liturgiske fargene i kirkeåret er: fiolett, kvit, rød og grønn. Se plansje av kirkeårssirkelen i boka "Arvegull", s. 39.

Fiolett:

Fiolett er bots- og ventefargen.

Advent, faste, første del av påsken og bots- og bededag.

Kvit:

Kvitt symboliserer renhet, uskyld og renselse. Kvitt brukes som festfarge i gudstjenesten.

Jul og nyttår, Maria budskapsdag, fra 1. påskedag til 6. søndag etter påske og allehelgensdag. Kvitt brukes også i bryllup. Ved dåp og konfirmasjon brukes kvitt eller kirkeårets farge.

Rød:

Rødt symboliserer ild, jord, blod, men også kjærlighet. Martyr-fargen.

2. juledag (Stefanusdagen), pinse, aposteldagen (6. søndag etter pinse) og olsok (29/7)

Grønn:

Grønn farge symboliserer vekst. Livets hverdager og veksten i vårt liv.

Fra 1. søndag etter Kristi åpenbaringsdag til og med søndag før faste, og hele "Arbeidstida" med unntak av fire gudstjenestedager.

I kirkeårsteppet har vi i tillegg to andre farger:

Svart:

Svart er sorgens og smertens farge.

På langfredag brukes ingen liturgisk farge, eller svart.¹

Gul:

Den gule sirkelen i midten av teppet skal symbolisere Gud og Treenigheten (Gud, Jesus og Den Hellige Ånd).

1. Ifølge siste oppdateringer brukes fiolett som liturgisk farge også på langfredag. Vi velger her å beholde muligheten for å bruke svart, da teppet det henvises til, er laget på den måten.

Hvordan lage et kirkeårsteppe?

Teppet det er arbeidsbeskrivelse på her er kvadratisk 1 x 1 m, med kirkeårssirkelen i midten. Sirkelen er 90 cm i diameter (etter reinklipping). De ulike fargebolkene er først klipt og sydd sammen. Sju enkeltsøndager er applikert på etterpå. Kirkeårssirkelen er sydd sammen først og applikert på det svarte kvadratet etterpå. Det følger med en detaljert arbeidsbeskrivelse.

Dette er et forslag til hvordan et kirkeårsteppe kan lages. Jeg oppfordrer deg/dere som skal sy et slikt teppe, til å bruke egen kreativitet og samarbeide med dem som skal bruke det. Kirkeårs”sirkelen” kan f.eks. også lages som et kvadrat, der man drar linjene helt ut til ytterkantene og hjørnene. Teppet kan også lages i en annen størrelse, dersom dere ønsker det. Fordelen med denne størrelsen er at den er praktisk og lett å transportere rundt.

Valg av stoff

Prosessen med å finne stoffer som kan passe til de forskjellige delene av kirkeåret / de ulike kirkedagene, er spennende.

I det store teppet på 1,5 x 1,5 m (se lokket på Skattkista) valgte jeg mange ulike typer stoffer til de ulike delene av kirkeåret, for eksempel grov lin til fasten, grønn og blank silke til åpenbaringstida, blank fiolett silke til advent og et mykt stoff (f.eks. nervøs fløyel) til bl.a. jul. Jeg valgte ulike grønne bomullsstoff til hver gudstjenestedag i kirkas arbeidsår (fra pinse til advent), for å gjøre den delen ekstra spennende og levende.

Finn stoff som du synes passer til de ulike liturgiske bolkene og fargene, sammen med forkynnelestema (til fastetida passer det med et grovt stoff, f.eks. grov lin, fordi det skal symbolisere ”ørkentid”/askese). Silke finnes i flere kvaliteter.

”Arbeidstida” kan gjøres enklere, slik det er gjort i teppet det er mønster til her. Velg for eksempel tre ulike grønne bomullstoff (eller bare ett).

Bruk tid på finne de ”rette” stoffene/grønnfargene.

Forenklet alternativ

Bruk bomullstoff i hele teppet, og samme stoff i de ulike fargene. Dette forenkler arbeidet, men man mister samtidig en del av spenningen i teppet, og effekten med å kjenne på ulikheter i stoffenes struktur og se fargenyanser vil forsvinne.

Bli enige om hva dere ønsker å oppnå med teppet, og gjør et valg ut fra det.

Arbeidsbeskrivelse

Lag mønsteret

Se mønstertegningen av sirkelen, der målene er påskrevet.

Tegn og forstørr kirkeårssirkelen slik at den får en diameter på ca. 93 cm.

Radius = 46,5 cm.

Gråpapir er greit å bruke (tape sammen to deler på litt over 1 m).

Tegn og fordel riktig de ulike liturgiske bolkene og enkle gudstjenestedager etter målene.

Tegn av mønsterdelene på for eksempel bakepapir og klipp ut.

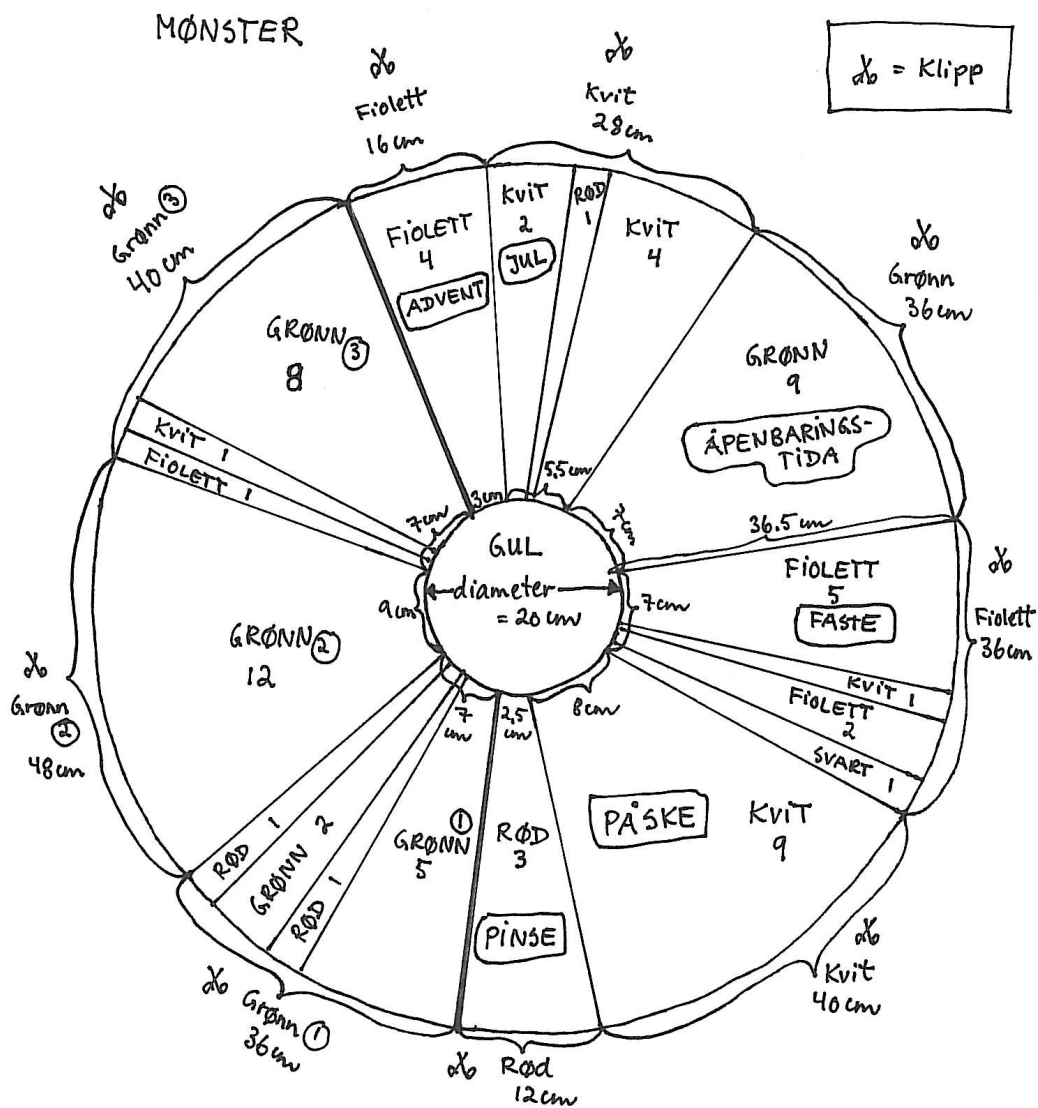
Husk å legge til 1 cm sømrom i sidene før du klipper ut mønsterdelene i stoff.

Mønster-tegning av kirkeårssirkelen

Ferdige mål:
 Diameter : 90 cm
 Radius : 45 cm
 Midtsirkel: 20 cm

Tegn mønstersirkelen:
 Diameter: 93 cm
 Radius: 46,5 cm
 (Omkrets = ca. 292 cm)

TEGNING 1

EJH
-07

Stofforslag, oppdeling og klipping

Festtida = 42 faste gudstjenestedager

Stoffarge + klippemål (mønster u. sømrom)	Liturgisk bolk	Antall faste gudstjenestedager	Liturgisk farge	Oppdeling av gudstjenestedagene	Forslag til valg av stoff	Merknader
Fiolett 3 x 38 x 16 cm	Advent	4	Fiolett		Thaisilke	
Kvit 5,5 x 38 x 28 cm	Jul	7	Kvit Rød: Stefanusdagen	2+1+4 1	Stoff med glans, som er mykt å ta på, eks. nervøs fløyel Grov lin	Stryk på vliselin for støtte
Grønn 7 x 38 x 36 cm	Åpenbaringstida	9	Grønn		Silke, glansfull	Stryk på vliselin hvis tynt
Fiolett 7 x 38 x 36 cm	Faste	9	Fiolett Kvit: Maria budskapsdag Svart el. fiolett: Langfredag	5+1+3 1 1	Grov lin Glansfull silke Bomull eller grov lin	Stryk ev. på vliselin
Kvit 8 x 38 x 40 cm	Påske	10	Kvit		Glansfull silke/ thaisilke	Stryk på vliselin hvis tynt
Rød 2,5 x 38 x 12 cm	Pinse	3	Rød		Mykt stoff, eks. nervøs fløyel	Stryk ev. på vliselin for støtte

Klipp tre (ev. to, se fotnote s. 36) enkle gudstjenestedag-trekanter (ifølge skjemaet):

- én i rødt (grov lin),
- én i kvitt (fint silkestoff) og
- én i svart (f.eks lin eller bomull).

NB! Stryk først på applikasjons-vliselin.

**Klippemål for en enkel gudstjenestedag-trekant:
1 cm (innerst) x 38 cm (lengde) x 4 cm (ytterst)**

Arbeidstida = 31 faste gudstjenestedager

Liturgisk farge: GRØNN.

Forslag til valg av stoff: BOMULL.

Bruk gjerne tre ulike grønnfarger, som passer sammen.

Farge	Klippemål (uten sømrom)	Sum dager (=31)	Fordeling av gudstjenestedager
Grønn 1	7 x 38 x 36 cm	9	5 grønne +1 rød + 2 grønne +1 rød
Grønn 2	9,5 x 38 x 48 cm	12	12 grønne
Grønn 3	7 x 38 x 40 cm	10	1 fiolett + 1 kvit + 8 grønne

Klipp fire enkle gudstjenestedag-trekanter:

- to røde i f.eks. silke (aposteldagen og olsok),
- én kvit i silke (allehelgensdag) og
- én fiolett i grov lin (bots-og bededag).

NB! Stryk først på applikasjons-vliselin.

Sy sammen

Sy de seks trekantene i festtida sammen.

Sy de tre grønne trekantene sammen (arbeidstida).

Stryk ut sømrom. Fest ev. sømrommet med knappenåler på framsida.

Sy på to svarte tittekanter av f.eks. 3 cm bred svart bomull som brettes dobbelt, eller dobbeltbrettet bredt skråbånd. Sy disse på grønt stoff rett etter pinse og før advent, for å markere skillet mellom de to store bolkene i kirkeåret.

Sy festtida og arbeidstida sammen. Stryk ut sømrom.

Stryk på de til sammen sju enkle gudstjenestedag-trekantene (se s. 40 og ovenfor).

Appliker (sy) fast disse med maskin.

Riv eller klipp 1 x 1m av svart bomullslerret. Legg kirkeårssirkelen oppå kvadratet, slik at midten samsvarer. Brett opp ca. halve stoffsirkelen. Spray på ”tråklespray” og legg stoffsirkelen jevnt over igjen. Glatt godt ut. Gjør det samme med den andre halvparten. På denne måten vil de to stoffene henge godt sammen, og du slipper å bruke knappenåler.

Reinklipp stoffsirkelen ved for eksempel først å måle 45 cm ut fra midten, og merk tett med knappnåler rundt hele sirkelen. Reinklipp. Fest kantene godt med nåler på det svarte stoffet. Appliker ytter- og innerkant av sirkelen.

Klipp ut et stykke ”bordfilt” (tynn vatt) på vel 1 x 1 m og legg under det kvadratet som nå er ferdig. Bruk tråklespray på samme måte som i sted, slik at de to lagene fester seg sammen.

Bakstykke

Klipp eller riv et kvadrat stoff (gjerne svart bomullslerret), som er litt større enn det du allerede har. Legg på bakstykket og fest med tråklespray, på samme måte som tidligere.

Gul sirkel i midten

Klipp en sirkel (20 cm i diameter) av gult stoff (eller for eksempel gull-silke) og en litt mindre sirkel av tynn vatt (mønstertegning s. 39).

Spray tråklespray på vatten, fest sirklene på hverandre og legg deretter sirkelen oppå midten av teppet. Sy (appliker) den gule sirkelen fast.

Dersom du vil brette inn kanten før den sys fast, husk å legge til sømrom.

Quilting

Quilt teppet. Marker for eksempel alle gudstjenestedagene.

Quilt fra midten og utover med rettsøm, stinglengde 3,0.

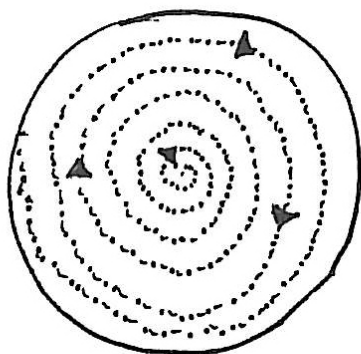
Bruk overtransportør, så ikke stofflagene glir i forhold til hverandre.

Hjørnene og ytterkantene i teppet (svart farge) kan eventuelt frihåndsqiltes. Se forslag side 58.

Den gule midtsirkelen kan for eksempel frihåndsqiltes som en spiral.

Se nedenfor.

Quilting av den gule sirkelen
i midten (frihåndsqilting).

- som en spiral.
- begynner innerst.

Dekorasjoner / illustrasjoner

Når teppet er sydd sammen, begynner arbeidet med å finne ut hvordan det skal få sitt spesielle særpreg – med eventuelle symboler og applikasjoner. Det bør fortelle noe om innholdet i det kristne budskapet i de ulike liturgiske bolkene av året, og eventuelle spesielle gudstjenestedager man vil framheve.

NB!

For ideer til dekorering, se vedlegg til kapittel 4: ”Enkel oversikt over det liturgiske innholdet i kirkeåret”, side 52-54.

Ulike måter å dekorere teppet på

Illustrasjonene bør være enkle, og la for eksempel ”den røde tråden” være Guds kjærlighet og omsorg.

Forslag

- Små applikasjoner av stoff. Bruk vlisofix og sy fast med for eksempel spesiell applikasjonssøm på symaskin LLLLLLLLLL, tungesting for hånd eller tett sikksakk-søm.
- Spesielle knapper kan brukes til illustrasjon, der det passer. Det kan gi en artig effekt. Finn knapper som illustrerer budskapet eller deler av det på en enkel måte, f.eks. engler, hjerter, ”due”, blomster, fisker, se side 55-57.
- Enkle symboler.
- Mynter (til budskapet om vingårdssøndagen).
- Broderi.
- Symaskin- eller håndbrodert skrift.

Teppet kan dekoreres før bakstykket settes på, eller etter at teppet er ferdigquilta. Knapper og lignende sys på til slutt.

Uten dekorasjoner

Teppet kan også lages uten dekorasjoner/illustrasjoner.

Se s. 38 og baksiden av dette heftet.

Når kirkeårsteppet skal brukes i undervisning, kan man bruke andre virkemidler, for eksempel ulike figurer/leker, lys, engler, kors, julekrybbe, frukt/grønnsaker, kornaks, hjerte m.m. Disse kan plasseres direkte på teppet for å illustrere det man ønsker å formidle.

Diskuter dette med dem som skal bruke teppet, og lag det slik *dere* ønsker å ha det.

Sluttmontering

Renskjær teppet 1 x 1 m.

Løpegang

Dersom teppet skal ha mulighet for å henge på en vegg når det ikke er i bruk, lages en løpegang.

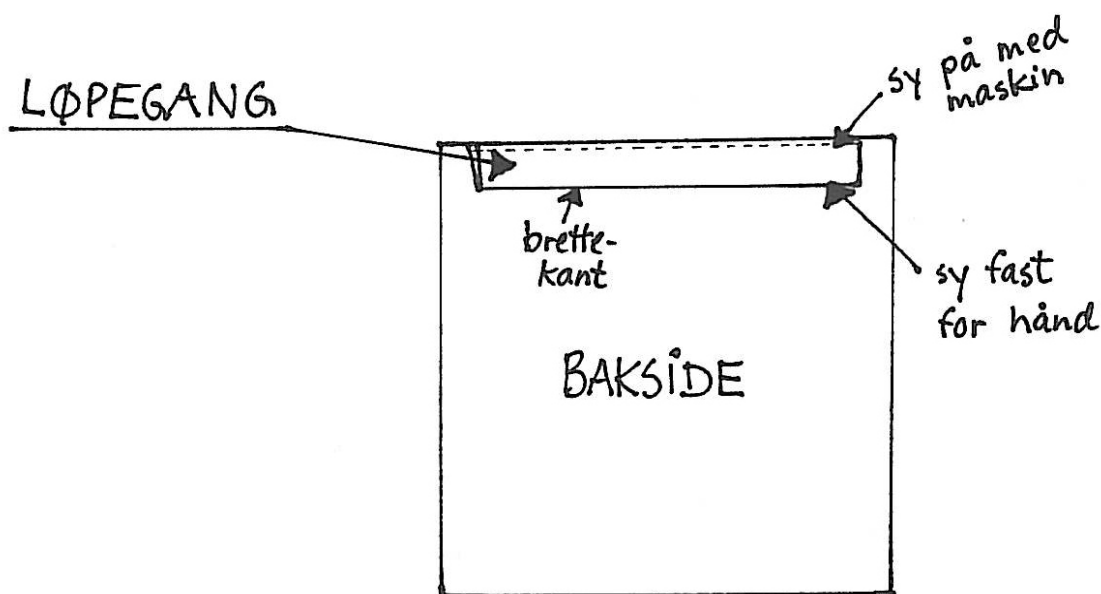
Skjær ei remse 10 x 97 cm til løpegang. Brett dobbelt og stryk. Sy inn endene med smal dobbel innbrett. Ferdig mål = ca. 93 cm lengde.

Fest med knappenåler øverst på teppets bakside (begynn midt på), og la løpegangens sårkant vende utover, kant i kant med teppets ytterkant. Sy fast.

NB!

Sy løpegangen fast på bakstykket for hånd med små sting, etter at lukkekanten er sydd på.

TEGNING 2: Løpegang

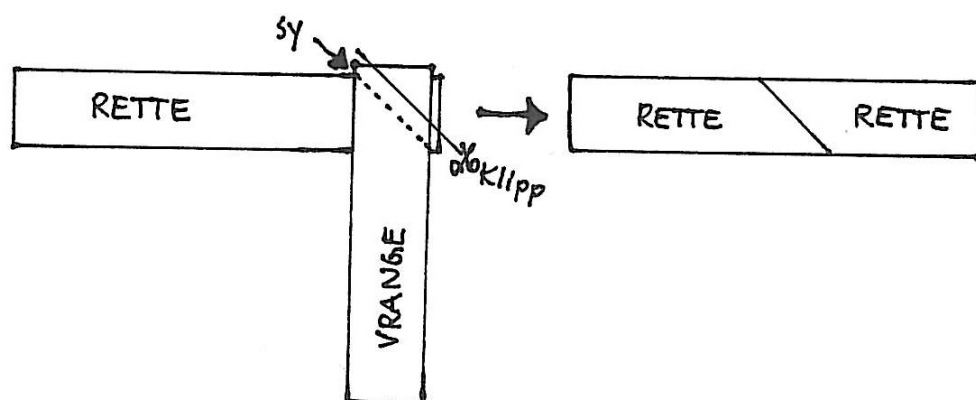
Lukkekant

Skjær stoffremser – 6,5 cm brede – i ev. svart lerret. Sy sammen remsene så lengden til sammen blir ca. 4,25 m. Brett dobbelt og stryk.

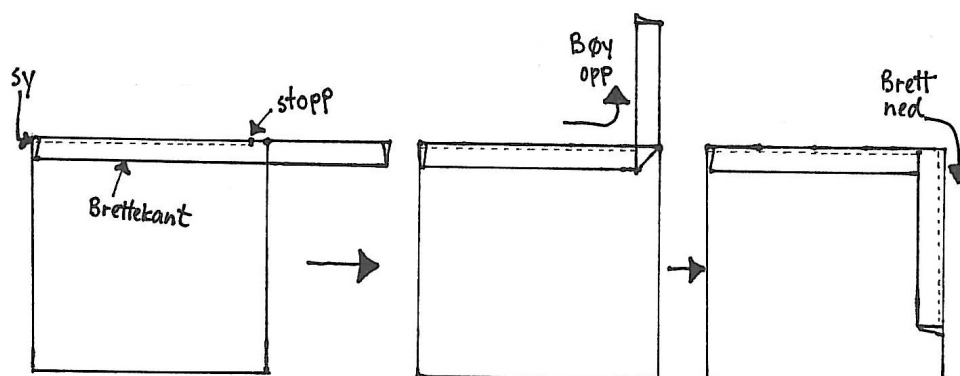
Sy lukkekanten på, sårkant mot teppets ytterkant:

- Dersom sømmen kan vises på framsiden, sys lukkekanten på på baksiden av teppet. Brett fram og sy fast lukkekanten (innbrettsiden) på framsiden av teppet med vanlig rettsøm eller sikksakk.
- Dersom sømmen på lukkekanten skal være skjult på framsiden av teppet, sys den først på på framsiden. Brett bak og sy lukkekanten (innbrettsiden) fast for hånd med små sting på baksiden.

TEGNING 3: Sy sammen remser

TEGNING 4: Sy hjørner

Kirkeårsterning

En "kirkeårsterning" er en terning i stoff, som barna kan trille og dermed velge en liturgisk farge. Dette kan være en fin måte å komme i gang med å snakke om kirkeåret og kirkeårsteppet på. Terningen må ha alle de liturgiske fargene pluss svart og gult, og gjerne de samme stoffene som er brukt i kirkeårsteppet.

Arbeidsbeskrivelse

Mønster

Kvadrat på 9 x 9 cm (uten sømrom). Se mønster nedenfor.

Seks kvadrater i stoff:

Husk å legge til sømrom 1 cm når du klipper ut kvadratene.

Klippemål: 11 x 11 cm

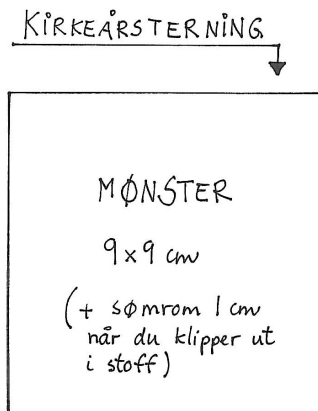
Materialer

Stoff i de liturgiske fargene fiolett, kvit, rød og grønn.

Gul (midtsirkelen i teppet).

Svart (baksiden av teppet ev. langfredag, se s. 36).

Sy gjerne sammen ulike stoff av samme farge (som i teppet) i kvadratene, der det kan være aktuelt.

Eksempel

Grønn: del kvadratet i to trekanter med bomull og silke.

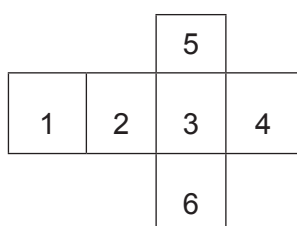
Fiolett: del kvadratet i to trekanter med grov lin og silke.

Fyll

Skjær ut en kvadratisk kube på 9 x 9 cm av skumgummi til å ha inni.

Sy sammen kvadratene.

Kvadrat 2 og 5, 5 og 4, 4 og 6, 6 og 2 med maskin til en terning med åpning i den ene enden.

Putt skumgummi-terningen inni.

Brett inn sømrom og sy for hånd kvadrat 1 sammen med de andre til en lukket terning.